

IDEES

En viu / Ciutat cultural cooperativa

Si ara apuntéssim la crida "Contra la ignorància: escoles, diaris i llibres; contra la misèria: l'associació" per una banda ens faríem ressò de l'actualitat més propera, encara que amb una crida de principis del segle passat. Aquesta crida, extreta d'alguna publicació com *El trabajador* o *La fraternidad*, ens dona peu a recordar la importància del moviment col·lectiu i obrer i també la importància d'iniciatives de cooperació solidària i de lluita, tan necessàries i que malauradament han anat desapareixent al llarg dels anys fins que de vegades en queda un record que va poc més enllà d'un folklorisme mal entès.

Els ateneus, les associacions científiques i literàries i les cooperatives de producció desenvolupen i promouen experiències col·lectivistes com biblioteques, mútues, escoles obreres, socors mutu. Apostant per l'educació lliure i la formació humanista i científica, s'assoleixen millores en les condicions socials, un nivell intel·lectual més alt i la consideració de la cultura com un espai d'emancipació.

La necessitat de recuperar aquestes iniciatives és cada dia més gran. Obrir espais de relació, d'aprenentatge, d'intercanvi d'experiències; entendre la producció i el consum com dos aspectes vinculats de l'economia col·lectiva; compartir recursos i projectes; promoure la creativitat; la recuperació del comú; tots aquests aspectes tenen a veure amb la construcció cultural de la ciutat. Construcció cultural que no pot fructificar sense abandonar sistemes de censura, de valors regits per uns pocs, i de consum que han deteriorat una cultura viva, compartida, construïda en l'educació, la solidaritat i l'impuls per un futur millor.

A Sabadell, hem viscut amb el pas dels anys una pèrdua de molts dels espais que contenien moltes d'aquestes iniciatives, i no n'ha quedat una memòria present que informi i encoratgi noves iniciatives per reprendre aquestes tasques, a partir del coneixement del seu ideari i l'adaptació a unes condicions que en els aspectes importants no són diferents. Cooperatives com L'Obrera, espais recreatius com Els Campus o el Centre Industrial han desaparegut amb l'especulació i el creixement immobiliari, la persecució i la deixadesa. D'altres, com l'Ateneu, són només

un record escrit en una façana. I encara n'hi ha d'altres que comencen a perdre's en la memòria, com el Cercle Republicà Federal Instructiu.

Però no és moment de plorar les pèrdues; en tot cas, sí de reivindicar-ne d'alguna manera la memòria, però d'una manera activa, reprenent algunes idees, reaprenent a treballar en col·lectiu, regenerant xarxes d'acció i difusió. La recuperació d'espais que formen part de la història i de l'imaginari del barri i els seus habitants. La revalorització dels espais del barri i del seu teixit cultural. La reapropiació d'espais industrials com a espai de cultura o d'ús públic. La creació de més espais educatius. La requalificació amb nous usos de solaris i espais en desús, atenent la realitat de l'entorn.

Pensem la idea de barri com a espai que posa en funcionament una xarxa veïnal on tot és possible, on s'evidencien els avantatges de la proximitat i on es convoquen aquells sentiments de pertinença, de sentit del lloc, que cohesionen una comunitat i que la posa

*Reunió de treball
del projecte col·lectiu
Fertilització Creuada,
(Maig 2012,
Taller 1 Nauestruch)*

Recorregut pel barri de Gràcia amb l'Agrupació de veïns de Gràcia. (Fotografia: Acció cultural metropolitana, març 2012)

en alerta per poder avançar socialment, econòmica i cultural. El barri com a entorn de joc, de creixement, de relació, d'aprenentatge, de solidaritat, d'opinió, és una construcció quotidiana i col·lectiva, encara que juga un paper fonamental en la construcció de la identitat de les persones. El barri també com un motor de dinàmiques concretes que participen de la construcció de la ciutat extensa.

Cal atendre a les respostes, especialment a les *microrespostes* vers aquestes situacions. Cada vegada més, proliferen espais «hackejats» per la ciutadania. No en va, la resistència a la urbanització constant, les regles i la pèrdua de drets sobre usos i espais comuns es fa patent a diferents nivells, ja sigui amb petites intervencions quotidianes, amb guerrilles creatives, amb exploracions que des de les arts cerquen retornar espais a la visibilitat i accionar-ne alguns de nous.

La ciutadania activa se situa als marges dins la ciutat neoliberal, ciutat que qüestiona els drets dels ciutadans i els espais comuns i els converteix en matèria per a l'agenda d'un discurs que redefineix, segons convingui, allò que és públic. La recuperació de l'àmbit de la comunitat, les reapropiacions, la resiliència, s'aixequen arreu amb força. D'una banda, hi ha un moviment que recupera l'escala humana en condicions hostils i que cerca en les estructures espontànies, encara que de vegades transitòries, la interacció social i la solidaritat. De l'altra, es multipliquen situacions que, des de les fronteres, s'allunyen d'un macrosistema caduc i cerquen des de diversos punts de vista i des del repensar i rellegir experiències que poden estar allunyades

de la història recent, però no exemptes de sentit i actualitat com a formes de transformació col·lectiva. I és que tota experiència és necessària per establir processos que recullin l'energia creativa de les persones per transformar i construir nous espais de convivència, d'intercanvi, de vida; processos que facin de la ciutat un escenari més desitjable.

Cal recuperar el *procomú*, en totes les seves vessants: del territori, dels espais naturals, de l'horta, del menjar. Com de vegades passa amb alguns conceptes, algú pot pensar, que en parlar de *procomú*, ens referim a un concepte de nou encuny que encara no està inserit dins el llenguatge de cada dia. Res més lluny. En parlar de *procomú* (comuns, béns comuns...) només estem expressant una idea molt antiga que defineix aquells béns que pertanyen a tots i que suposen uns recursos que s'han de protegir i gestionar pel bé comú. Béns naturals (aigua potable, biodiversitat, fons marí), culturals (ciència, folklore, llavors, Internet), socials (democràcia, festes...). El *procomú* presenta la multiplicitat de situacions que marquen les maneres d'existència de cada comunitat.

En l'entrecruament de moltes cooperacions es va consolidant la construcció pausada i constant d'aquest *procomú*. Amb entitats veïnals, associacions culturals, agrupacions juvenils, amb noves aliances i assemblees... Reunides en places i espais públics, en locals d'entitats que precisen renovar-se, en espais en desús o equipaments culturals públics com el Taller 1 de Nauestruch, obert actualment a iniciatives i entitats culturals i socials de la ciutat.

Així doncs, es perfila un eix de treball que, en relació amb la cultura com a *procomú*, pot ser bàsic per a la definició d'espais i eines que afavoreixin una cultura local rica i plural, i també pot ser fonamental per restaurar uns processos col·lectius que des d'aquest *procomú* avancin més enllà del model d'indústries culturals. Avui, la ciutat necessita una cultura autònoma, lliure, que superi l'autocomplaença i generi un marc contextual per a activitats amb significat, on allò alternatiu encara no sigui desposseït de la seva capacitat crítica i transformadora.

Acció cultural metropolitana és una agrupació lliure de persones interessades a oferir iniciatives culturals a Sabadell. Volem investigar en la rica història social i cultural de la ciutat i enllaçar-la amb pràctiques creatives actuals que mantinguin una dimensió educativa i de compromís social. <http://accioculturalmetropolitana.wordpress.com/>